

Màu Tím Mọc Tươi

Tác Giả: H Tráng An

Thứ Bảy, 07 Tháng 3 Năm 2009 04:54

Trên đất Pháp, tôi đã từng ăn canh rau mọc-tươi xanh nõu với tôm he . Đôi khi tôi đi ăn self-service, món légume ăn kèm với thịt lợn là rau mọc tươi xanh nghiền trộn bột và kem tươi . Khó mà tìm được mọc tươi tím. Mọc tươi xanh to lá hơn, công bố bằm hơn, nõu canh tôm he cũng ngọt không kém mọc tươi tím. Vội mà trong tâm hồn tôi, lá mọc tươi tím đã mọc rồi,

trôi qua bao khúc quanh éo le của lịch sử và đã tạo ra một màu tím thật lãng mạn và thật thi vị trong suốt thời gian qua của tôi.

Bên tôi, chắc hẳn bạn quên lá mọc tươi tím ngoài bãi giồng khi bạn còn ở bên quê nhà? Dường như bạn không quên miến nhĩt đất nhĩt sủi mình mình có mọc tươi tím mà thôi . Tôi còn nhớ vào thu ba tôi về Ngã Ba Trung Lộ (tên M. Tho) lập nghiệp, bà ngoại tôi bảo tôi và chị tôi nên gọt dây măng giồng mọc tươi tím chung quanh khu trồng rau thơm. Chị em tôi chia thành hai nhóm thanh hỏi mọc đất đan giồng . Chị chị hai ngày thôi, bãi giồng thành hình với những thanh nõa đan nhĩt với những ô hình mặt cáo . Chị tôi lôi tay gian bắp đen óng vì mọc hóng và khói bắp, lấy măng cái gói măng trong mo cau . Mọc gói giồng ra, tôi chia tay những hạt đen đen ngoài bắp măng lập vểnh nheo . Chúng tôi đào những lỗ nhỏ cắm xuống và sâu ba phân, mình lập cách nhau nõa thước, rồi bắt măng tươi trong đó. Ngoại tôi nói:

- Bây giờ là vào giồng mùa mưa, các cháu không cần tưới làm gì. Mọc tươi tím dể trồng lắm.

Chúng tôi chăm bón những loại rau khác, hầu như quên lãng những hạt mọc tươi gây giồng đi. Mùa mưa tháng bảy kéo về . Những trận mưa kéo dài có khi suốt ngày, suốt đêm. Mưa ngập dây cây đu đủ và làm cho măng gọt đu đủ úng thối chết đi . Rồi vào một ngày nắng đẹp, tôi bắt gặp trên lập đất đất măng, những mầm cây lá non mọc nẩy nhú lên. Những cơn nắng đã làm cho hạt măng tươi nẩy về , những trận mưa rào lập cho măng nẩy nhú lên. Rồi thì cùng với mưa nắng, sự nảy nở sáng làm cho măng cây trồng thành mau chóng; chỉ hai tuần thôi, nó đã thành một sợi dây leo bò dọc theo thanh nõa, lá vểnh xanh măng nẩy rồi cùng với công dây nảy lên màu tím và rồi tím sẫm dần. Lá mọc tươi có hai mặt: mặt dưới quay về ánh sáng mặt trời nên có màu xanh của diệp lục tố , còn mặt dưới nằm trong bóng râm thì có màu tím. Tay dây chính, len qua những nách lá, những vòi dây măng tươi mọc dài ra thành những dây phồng bám ngang, bám dọc theo thanh nõa đan hình mặt cáo, chia trong vòng mặt tháng thôi, bạn bắt giồng chung quanh khu trồng rau đã được lá măng tươi mọc xanh mặt tím che kín rồi.

Dù mùa mưa trôi qua, dù đâu giải quyết những cơn nắng trong thời gian khô ráo, dây măng tươi vẫn

Màu Tím Màng Tỏi

Tác Giả: H Tráng An

Thứ Bảy, 07 Tháng 3 Năm 2009 04:54

m t mà, t i mát, th m nhu n nh a s ng d i dào.Th là khu tr ng rau c a chúng tôi, nh gi u m ng t i đã có m t ch riêng bi t gi a nh ng cây c hoang d i m c h n t p. Ngo i tôi gi m thêm nh ng cây b ngọt đ n u canh tôm, gi m thêm nh ng khóm cao k đ n u canh th t. R i thì c i ng t, rau t n ô, rau di p, rau th m, ngò gai, rau c n tàu đ c tr ng theo t ng lu ng. Nh ng lo i rau này c n ph i t i n c và chắm bón c n th n. Riêng nh ng dây m ng t i thì không c n sẵn sóc, v n đấm t c n y vôi.

Tôi đã t ng say ng m s tăng tr ng c a nh ng dây m ng t i ngoài gi u . Nh ng ngày n ng ráo, lá m ng t i trông th t m t, m t lá bóng láng rung rinh d i nh ng c n gió nh hiu hiu, lóe lên nh ng ch m sao nh p nháy . Tôi hái m t vài lá vò sát trong lòng bàn tay, khoan khoái c m nh n ch t nh a tr n t c a lá. Và có nh ng đêm r m, tr i trong mây t nh, tôi cũng đ n thăm gi u, mê m i nhìn ánh trắng giát b c và tr ng th y tinh trên nh ng phi n lá lung linh, h o.

Ngo i tôi không n u canh m ng t i sông dâu . Bà cũng hái r t nhi u lá m ng t i, r i cùng v i rau t p tàng, rau b ngọt, rau c i tr i, rau d u đ n u canh tôm. Nh ng con tôm he đ c ng t đ u, bóc v , b đuôi, rút gân máu, đem quy t nhuy n và tra thêm tiêu, hành lá, n c m m... r i vo t ng c c tròn tròn, d p d p th vào n i n c sôi, tr c khi b rau m ng t i và rau khác vào. Canh rau do đó, th t ng t, đ c múc vào nh ng chi c tô sành s n xu t t Lái Thiêu, v i m t nét h a phóng bút b ng tay.

Mâm c m thu tôi còn th u ch ng m y th nh so n. Cùng v i canh rau, ngo i tôi kho cá b ng tr ng, ho c cá rô m , kho b ng t đ cho cá đ c th m tháp, m n mòi h n. Đôi khi trên mâm c m có thêm món xào, nh ng đ n r t nhi u giá ho c rau càng cua hay rau c n ta . Mâm đ ng th c ăn thì b ng th g t m th ng, dưa vót b ng tre; chén dĩa và mu ng cũng b ng sành, cùng do các lò g m Lái Thiêu s n xu t. Nh ng thu đó, ba má tôi r t yêu th ng nhau, cùng ch p nh n c nh nghèo đ tách ra kh i đ i gia đình d i s qu n tr nghiêm kh c c a ông n i tôi . Má tôi t hào là ch ng mình đã b t đ u s ng cu c đ i t l p. R i đó, công cu c làm ăn c a ba má tôi đ dàng h n, c nh nhà đ c sung túc h n. Bàn ăn ph khăn tr ng, chén dĩa sành đ c thay th b ng đ s m ng tanh và bóng h n, dưa tre đ c đ i thành dưa mun có đ u b t b c ho c dưa s n son. V y mà, canh rau m ng t i v n đ c đ n th ng xuyên. Bà ngo i tôi nói:

- S p nh hay n i rôm s y và đ ghen con m t, ph i cho t i nó ăn canh m ng t i hay ăn canh b ngọt đ cho t i nó gi i nhi t.

Màu Tím Măng Tỏi

Tác Giả: H Tráng An

Thứ Bảy, 07 Tháng 3 Năm 2009 04:54

Bßngßng lá không käp theo nhu cäu nhäng näi canh rau trong gia đänh täi thuä đä. Chä cä giäu mäng täi mäi cung cäp đä món canh rau thäng xuyên mà thôi . Mäc kä nhäng chäay hay tiät träi khä hän, nhäng giäy mäng täi vän thän nhän hiän däng lá và mäm säng phong phú. Chúng täi mát, mäm mäi nhä cô gái đäp đäy thì. Chä cän träi qua mät đäm säng là lá và đät đä thäm nhuän chät nä c trong mát räi.

Và thú vä hän näa, nhäng trái mäng täi tím thäm, to cä đäu mút đäa, bóp đäp trái mäng täi giäa hai ngón tay, chät nä c màu tím täi tiät ra . Chä täi hái rät nhiäu trái mäng täi đä làm mäc tím, viät mät lá thä kä täi träng giang đäi häi cô bän trong xóm mà nhä täi chuyän giao.

Täi còn nhä rõ thuä đä, chä täi cä bäy tám tuäi, đä tóc và ăn mäc nam trang, theo lä con trai chäi nhäng trò chäi con trai . Läi xóm häu nhä quên chä täi là gái . Lúc nào cũng liäng thoäng nghäch ngäm, läy mäc mäng täi vä lên mät räi đä đäa con nít. Nhäng đäm räm, chä thä sän nhäng bông näm sáng (näm lân tinh) đäi nhäng bà hàng xóm đäm bánh và trái cây ra sân cúng räm, chä rên hä hä, räi núp vào lùm bäi đäi đi n väi sân, tay cäm näm sáng quä lên. Các bà täng là ma, la bài häi, räi lät vào nhà, bä bánh trái läi . Chä chui ra läy hät bánh trái và không quên bä läi vä trái cây và giäy phong bao bánh cho khä chä .

Ba má täi vì mãi lo làm ăn nên ít khi sẵn sóc và giäo đäc chúng täi . Nhä rau mäng täi, chúng täi tặng träng täi mát khä e mänh. Nhäng ngäi i & xa mäi täi xóm thäng nhìn chúng täi khen:

- Hai đäa nhä coi " ngä " quá chä . Nhät là cái thäng anh, väa cao ráo, träng träo, mät sáng nhä sao.

Bà läi xóm & gän nhà chúng täi nhät, nhún trä :

- Đäa län là con gái đä đä . Con gái gì mà nhä quä säng, ma väng. Khäp nä c trong cäa tui đä dành näu nä c pha trà mà nó dám thäc chân đä vô đä räa chä. Tuy ghét chä täi nhä väy mà mäi khi chä täi mang qua tô canh mäng täi do ngoäi täi näu, bà không quên thäng cho chä khi thì trái &i, khi thì khúc mía, phong bánh in.

Năm 1946, ba má tôi đem chị em chúng tôi đi chợ y giởc. Về chị c xuồng ba lá, ba má tôi vọt t Cai Lỵ (M Tho) qua Cái Tàu Tháng, Cái Tàu H (Sa Đéc), vọt qua sông Bassac (C n Th) rồi theo kinh Báy Ngàn xuồng tới Háa Láu, Hác Háa. Ở Hác Háa ba tháng, gia đình tôi trôi xuồng Chác Báng, và ở tới xóm Cây Đa cách chác Chác Báng sáu cây s. Ở đây đất phèn, cháng có rau cá chi c. Chung quanh là đất hoang, ruộng cháy. Nhờ ng con kinh đào, cháy qua xóm có ruộng cá sác ruộng cá rô m. Chị em tôi thả ng vào ruộng tràm hái đất choi với ruộng canh hồ c luác. Thêm canh rau măng tỏi và quê nhà ở Ngã Ba Trung Láng (M Tho) biết cháng nào!

Vào năm 1946, về a tháy tình hình yên n, má tôi đem chị em tôi hái c. Về quê cũ, gia đình tôi trải náp sáng đám bác nhá xáa. Má tôi bán bột trắng và nháng món đất s. Canh rau măng tỏi đất náu tháng xuyên, nháng không còn náu vái tôm thát, mà chá náu sáng và nêm thêm mát chút mám ruác cho ngọt. Chị n tranh càng lúc càng khác liệt. Con láng qua trác ngõ nhà tôi tháng xáy ra nháng cuác chám súng kinh hán.

Chúng tôi nghá hác. Tìm đất c táp giáy tráng và ngòi vát lá tre cũ, tôi hái trái măng tỏi pha chá thành mác tím cháp nháng bài hát nái tiếng đấtáng thái. Trên nán giáy vàng, nháng hàng chágò gám, sác nét và lái trình bày sách sá cũng làm cho táp giáy có vẻ ngoán mác riêng.

Trong cuác chám súng ở trác nhà, tôi bá mát vát đất trên đất. Sau hai tuán hôn mê ở bánh viện M Tho, tôi đất c giái pháu. Về a khi tôi lành mánh ăn giá báa, chá tôi đem mát "gà-men" đấtáng canh rau vào đất tôi ăn cho ngon miệng hán. Lúc đó, tôi ngác nhiên quá đất, chá đất bám-bê và mác quán sa-teng đen, áo bà ba láa tím, đi guác sán đen. Áo láa tím ván là màu mác măng tỏi mà tôi ở a cháng.

Rái chúng tôi ở Ngã Ba Trung Láng, về Vĩnh Long sáng nhá ông nái chúng tôi. Chung quanh nhà, chúng tôi rào giáu măng tỏi, tráng bángót, cao ká, bác hà, cây lá giám. Mâm cám quê nái có bát đĩa sang tráng, nháng thác ăn ruộng đám bác. Vị t Minh đã sung công hát ruáng đất cáa ông nái tôi. Sán nghiáp cáa ông đán đán khánh kiát. Về tài chá bián khéo léo, má tôi làm nháng món đám bác nháng ngon lành và tinh khiát: canh rau náu bột ngọt, cá cám kho đấtáng ăn vái dáa leo và rau thám, cá linh, cá rô kho sá đất, con ruác cháy tóp má... Giáu măng tỏi quê nái đã giúp cho má con tôi cháu đấtáng cái nghèo trong cuác chiến tranh giáa Pháp và Vị t Minh suốt chín năm.

Màu Tím Măng Tỏi

Tác Giả: H Tráng An

Thứ Bảy, 07 Tháng 3 Năm 2009 04:54

Gia đình tôi là bố tôi đ u sung túc khi ba tôi đi kháng Pháp tr v . Mâm c m đã có nh ng món xúp n u v i b t mì ho c xúp n u v i c i b p, khoai tây, hành tây và th t bò, nh ng chúng tôi v n thích ăn canh m ng tỏi, nh t là đ t ng ni m bà ngo i tôi ch t vào năm 1948.

T năm 1967, ch tôi th c s b c vào làng văn do s giúp đ c a ông bà Võ Phi n. V a vi t văn, làm báo, v a đi đ y Anh văn, ch tôi có nhi u ti n. V y mà ch v n trong căn nhà h p té g n tòa đ i s Cam- b t. Ch cho r ng ch trong cái nhà đó, ch m i làm ăn kh m khá. Tôi c ăn ch c, s ng nh ch đ đi h c, mà r i c l n đ n b c đ i h c hoai. Mâm c m nhà th t th nh so n. V y mà vào nh ng bu i x nóng n c, u ng n c c t trái cây, u ng bia và coca mà không đã khát, ch tôi đ n cô giúp vi c:

- Em n u canh m ng tỏi và kho cá b ng tr ng cho ch đi.

R i tôi vào tr ng B Binh Th Đ c, khóa 26, b t đ u t kho ng đ u thu 1967. Vào T t M u Thân, Vi t c ng m m t cu c t ng t n công, tr ng hoãn vi c hu n luy n. Các sinh viên sĩ quan ph i trong tình tr ng ng chi n. Nhà bàn đ n c m ăn toàn là th t trâu n u v i khoai lang ho c các th c ph m đóng h p. Không có ch t rau c trong ng i, chúng tôi (các b n đ ng khóa và tôi) c m th y táo bón, b c b i . Nhi u đêm, tôi n m ng trong căn li u c m bên giao thông hào, m th y mình l c vào nh ng khu r ng xanh mát, có nh ng b n n c m a trong v t, có nh ng r y tr ng rau m n m n và t i h n h n, nh t là gi u m ng tỏi v i nh ng phi n lá m t tím,

m t xanh, lung linh h o d i ánh trắng huy n ho c. Trong th i gian đó, ch tôi k t L c Ninh. Khi v đ c Sài gòn, có đ n Th Đ c thăm tôi, đ em theo r t nhi u trái cây và rau . Tôi và các b n b c ba c c g ch, ch t c i khô nhúm l a r i dùng nón s t đ n n c sôi, th rau vào lu c ho c n u canh v i b t ng t. B a c m rau m ng tỏi đ u tiên trong cu c T ng t n công T t M u Thân m i ngon lành làm sao!

Anh b n Q. đ em c m và n c t ng nhà bàn v , c b n b n đ a ng i xúm xít bên nón s t, chan canh vào c m, r i ch m rau vào n c t ng, nhai rau ngau ngáu, húp n c canh xì x p, c m th y gan ru t mình mát m , mình đ c chút sinh t t i mát, mình đ c nhu n tr ng.

Mãn khóa 26, tôi th c s b c vào đ i lính su t b y năm ròng, lê gót gi y saut kh p Quân Khu 3. Ngày B n Cát, Lai Khê v i b n doanh b T l nh S Đ oàn 5. Ngày Tr Tâm n m trong đ n đ i n cao su Michelin. Ngày Tây Ninh có ch tr i Hi u Thi n băng qua biên gi i . Ngày Phú Giáo v i th tr n m i có nh ng căn c M đóng. Ngày C Chi, n i gi c núp kín đ ang làm bàn đ p đ t n công Quân Khu 3, đ em đ em tôi có th nghe ti ng chày giã lá bàng trong các xóm xa . Ngày T ng Lê Chân, căn c đ c m nh danh là " con m t h ng ngo i tuy n" đã t ng đ d m và ngăn ch n s xâm nh p c a đ ch quân vào lãnh th Quân Khu 3. Ngày Ph c Long, i đ a đ u c b c đã ch u nhi u cu c pháo kinh h n cu i năm 1974 và l n trong r ng ch i có nh ng sào

huy t c a đ ch v i nh ng tên Chi n Khu D, m t khu D ng Minh Châu, vùng Tam Giác S t v i chi n đ ch mùa m a, cao đ m Đông Xuân... Sau h t tôi v b T l nh Quân Đoàn III và Quân Khu 3 Biên Hòa, làm vi c trong ban Báo Chí.

Tôi đã đi nhi u đ a danh, đã theo nh ng toán Dân S V đ a đ ng bào c các vùng xôi đ u v khu đ nh c lán n n C ng s n. B c chân tôi đi tr i qua nh ng vùng r ng ch i r m r p, nh ng cánh đ ng nhi u h bom, nh ng ru ng đ a h u b hoang, nh ng khu v n đ t còn khét pháo và cây c i loang l v t đ n. V y mà rau hoang đ i v n sinh sôi n y n . Nhi u n n nhà còn sót l i giàn m ng t i tím. Dù không ai săn sóc, dù không khí ng thu c khai quang, dây m ng t i v n m t t mà bám vào nh ng nhánh cây khô, tr n mình lên n n đ t đ ph i bày nh ng phi n lá m ng n c, rung l p loáng đ i c n n ng đ l a.

Cu i xuân năm t Mão, sau khi Vi t c ng xâm lăng toàn th mi n Nam, tôi b xóm Phú Nhu n, v nhà ch tôi g n h t m Thiên Nga tá túc. Anh r tôi, nhà th Tô Thùy Yên đã đi h c t p c i t o. Ch tôi b c m hành ngh vi t lách, bán đ n t ng món trong nhà. Giàn m ng t i ngoài b rào và bên c a s m c xum xuê. N i canh m ng t i th i kháng Pháp t i Ngã Ba Trung L ng có đ p n u l i, và ch ng có tôm th t mà ch mêm b ng vài thìa m m ru c, thêm m t chút t b t và tiêu. Tôi cùng v i ch tôi và các cháu c ăn canh m ng t i, rau mu ng lu c, tr ng lu c đ m v i n c m m t b a ăn này sang b a ăn khác. V y mà ch tôi v n vui v , h n nhiên, nói khô hài, k chuy n ti u lâm không ng t. Trong khi đó, tôi lo s b b t vì không đ ng ký h c t p. Tóc tôi b c đi nhi u mà quá l thay, tuy ch tôi l v vui t oi, nh ng tóc c a ch b c mau chóng. Nh ng khuôn m t hai ch em tôi không già héo, dáng đ p v n đ o dai . N i l c, ti m l c c a ch em tôi làm sao c n v i trong tình th ng đùm b c c a m t s b n bè? Dù qua bi t bao nhiêu v n n c bi th m, dù tr i qua nh ng tai ng, chúng tôi còn ni m tin yêu cu c đ i . Chúng tôi là nh ng dây m ng t i tím, m t t mà bò trên m t đ t m p mô, l n x vào gai góc đ tr lá, đ m t c, tha thi t qu n vôi vào.

Chúng tôi gi đ y dù k b bên quê nhà, ng i s ng n i tha h ng v n b n lòng đ i anh Yên tr v trong m t ngày n c nhà đ c thoát kh i ách th ng tr c a Vi t c ng. Anh Yên còn nhà, r t đ ch u đ ng. Th mà anh đã ch u đ ng trong ng c tù lao đ ng c a C ng s n su t b y năm r ng. Tin m i nh t t quê nhà đ a sang là anh v n kh e m nh. Có ch m trán và th thách gian nan, tôi m i rõ ph n ti m l c sâu s c nh t c a t ng cá nhân. Tôi đã đ ng đ u v i sinh k gian nan trên cái x n i ti ng v n n th t nghi p là x Pháp. N u anh Yên trong vòng k m k p kh t khe c a C ng s n, v n là dây m ng t i tím, tr n mình vào chông gai, thì trên đ t Pháp, tôi cũng bò lên nh ng nhiê khê phi n toái c a sinh k , ki m chút ít ti n đ mua quà và thu c men g i v cho m tôi, ch tôi và các cháu tôi.

Màu Tím Màng Tím

Tác Giả: H Tráng An

Thứ Bảy, 07 Tháng 3 Năm 2009 04:54

Có một thỏi gian, nằm trong căn phòng tối thành phố Meudon, cách Paris hàng triệu cây số, trên ngọn đồi cao, đêm đêm vọng tiếng cú rúc ròi bìa rừng, tôi hình dung lối giũu măng tỏi và tô canh măng tỏi tím nõu với vài thỏi rau khác cùng tôm he .

Tôi đã thấy rồi, qua hẻm cụt, trên nhòm ngó phiến lá óng mượt dẹt ánh trắng, trong đáy bát canh củ măng củ cải trắng trộm củ a gia đình tôi, nhòm ngó nhìn mảnh đất củ a quê hương tôi . Tuy vậy, cùng với mái tóc sẫm điếm bực, tôi đã giũ một chút tởm mát tởn trong cõi tim mẫn thâm thúy, đừng còn hy vọng ngày vãn, đừng kể cho con cháu nghe lối măng tỏi rau mát lành củ a quê hương tôi ng nuôi sống gia đình tôi và gieo cho tôi ý niệm về cái ung dung, tởm mát củ a măng tâm hồn thơ măng không bao giờ hững hờ tởm c nghẹn chẹn.